

Вплив військової агресії на рівень інфляції в Україні

В результаті військової агресії Росії проти України, економіка нашої держави перебуває в шоковому стані, одним з наслідків якого є збільшення рівня інфляції на 30%. На думку експертів, ціновий тиск в Україні зберігається через високі ціни на енергоносії, інфляційні процеси в економіці країн-партнерів, знищення агресором виробничих потужностей, порушення логістичних ланцюгів поставок окремих видів товарів, а також окупацію окремих територій та знищення або пошкодження важливих об'єктів інфраструктури.

Налагоджені логістичні шляхи через західні кордони не можуть зменшити попит на деякі категорії товарів, у тому числі пального, що при умові обмеженої пропозиції призводить до збільшення цін (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка цін на основні види пального в Україні за лютий-жовтень 2022 р.

Вид пального	Ціна, у гривнях за 1 літр			Зростання					
	24.02.2022	24.06.2022	24.10.2022	24.02.2022-24.06.2022		24.06.2022-24.10.2022		24.02.2022-24.10.2022	
				+/-	%	+/-	%	+/-	%
Бензин А-92	32,94	49,67	47,90	16,73	150,7	-1,77	96,4	14,96	145,4
Дизельне пальне	36,54	56,41	53,69	19,87	154,4	-2,72	95,2	17,15	146,9
Автогаз	24,15	41,9	28,09	17,75	173,5	-13,81	67,0	3,94	116,3

Джерело: Складено за даними Консалтингової групи А-95.

Для порівняння було взято вартість пального за лютий – червень та червень – жовтень 2022 року. В середньому ціни на пальне за перші чотири місяці зросли більше ніж у 1,5 рази; за період червень-жовтень спостерігаємо скорочення цін на основні види пального.

На зростання вартості пального вплинули обмеженість пропозиції, у зв'язку з наслідками бойових дій у країні та збільшений попит. Це також один з факторів, що призвів до зростання цін на товари та послуги (у вартість транспортування яких входить пальне). Через окупацію територій агресором та неможливість здійснювати поставки морським шляхом, збільшилися витрати на логістику при значному зменшенні кількості товару, що може бути доставлений наявними логістичними шляхами. В зв'язку з відсутністю можливості у підприємств функціонувати в звичайному режимі, бойові дії, знищення виробничих потужностей на території України, зменшилися надходжень податків до державного бюджету, а також зросли видатки на екстрену ліквідацію наслідків пошкоджень в результаті військової агресії, у державному бюджеті з'явився дефіцит. Упродовж повномасштабної війни Росії проти України уряд залучив від розміщення ОВДП на аукціонах 106 021,5 млн. грн., 1 384,7 млн. дол. США та 468,4 млн. євро. На погашення за внутрішніми борговими цінними паперами спрямовано 164 209,9 млн. грн., 2 090,2 млн. дол. США та 168,0 млн. євро. Про це свідчать дані депозитарію НБУ.

Нажаль, протягом наступних місяців війни цей показник може зростати ще скоріше, оскільки терористичні атаки по території України можуть продовжуватися аж до останнього дня війни.

На наш погляд, можна виділити низку причин, які спричинили підвищення рівня інфляції. Імпорт товарів став необхідною мірою через втрату можливості виготовляти їх на території власної держави, та призвів до наступних наслідків: підвищення вартості товарів першої необхідності на території України; знецінення національної валюти через додаткову емісію гривні для покриття дефіциту державного бюджету, а також збільшення попиту на іноземну валюту (відтоку валюти з держави); падіння реального ВВП країни. Разом с падінням ВВП неможливо не відмітити, що за час повномасштабної війни, збільшилися видатки країни на покриття збитків, компенсації, одноразової допомоги внутрішньо-переміщеним особам, ФОПам та безробітним. Отже, звідси можна зробити висновок, що при падінні рівня надходжень до бюджету, видатки постійно зростають, та до закінчення бойових дій на території держави, нажаль, можливе подальше зростання рівня інфляції.

Вважаємо, що для зниження рівня інфляції необхідними є наступні дії: допомога підприємствам у переміщенні виробництв на безпечніші території країни; збільшення виробництва продукції першої необхідності всередині країни; зменшення емісії грошової маси всередині країни, збільшення залучення коштів з інших джерел; відновлення сільського господарства (для забезпечення потреб власної країни та створення робочих місць) та експорту сільськогосподарської продукції; підвищення мита на імпорт для захисту власного виробника. Сьогодні держава перебуває у складній політичній, фінансовій та військовій ситуації, яка пов'язана з продовженням бойових дій. Неможливо спрогнозувати закінчення військової агресії, але для того, щоб країна вийшла з стану кризи, економіка повинна працювати.